

YAZIHAN DIŞARIDAN GELİP TOPRAK KİRALAYANLARDAN ŞİKAYETÇİ

TOPRAĞI VURDULAR

Geçtiğimiz yıllarda Yazihan Ovası'nda beş yıl boyunca kiralanan tarlalarda pancar üretimi yapan bir grup çiftçinin ardında bıraktığı ekolojik tahribat, bölge çiftçileri ve uzmanları endişelendiriyor. Kısa vadeli yüksek kazanç hedefiyle yapılan bu tarım modeli, toprağın yapısını bozdu, su kaynaklarını azalttı ve ovada uzun vadeli bir çöküşün işaretlerini bıraktı.

Aşırı Kazanç, Aşırı Tahribat

Kangallı oldukları belirtilen bir grup kiracı çiftçi, Yazihan Ovası'ndaki toprakları yüksek ücretlerle kiralayarak devasa şeker pancarı üretimine yöneldi. Ancak bu üretim sürecinde yoğun kimyasal gübre kullanımı, plansız ve aşırı sulama teknikleri ile toprağın biyolojik dengesi altüst edildi.

İddialara göre:

Beş yıl boyunca kiralanan topraklara pancar ekildi.

Her yıl toprak daha fazla azot ve potasyumla şişirildi.

Yıkımın Anatomisi

Sorun	Neden	Sonuç
Aşırı sulama	Kontrollü sulama yerine salma	Taban suyunun yükselmesi, tuzluluk
Yoğun gübre kullanımı	Yüksek verim hedefiyle plansız gübreleme	Toprak asitleşmesi, solucan ölümü
Tek ürün tarımı	Pancardan başka hiçbir ürün ekilmemesi	Verim düşüşü, hastalıkların artışı
Toprak dinlenmemesi	Her yıl yeniden ekim	Biyolojik tükenme, mikroorganizma ölümü

Geleneksel nadas ve rotasyon uygulamaları terk edildi.

“Suyu pompa pompa çeken bu adamlar, toprağa üreyi döktükçe pancarlar büyüdü. Ama o büyüyen pancarların gölgesinde toprak öldü...”

— Yazihanlı bir çiftçi böyle konuşurken uzmanlar: *“Pancar, çok su ve besin isteyen bir bitkidir. Bu nedenle bilinçsiz üretim yapılırsa toprakta tuzluluk, çoraklaşma ve mikroorganizma ölümü gibi ciddi zararlar bırakır. Eğer beş yıl üst üste bu model uygulanmışsa, toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik dengesi bozulmuş olabilir.”* diye konuşuyor.

Aşırı sulama Kontrollü sulama yerine salma yöntemi Taban suyunun yükselmesi, tuzluluk Yoğun gübre kullanımı Yüksek verim hedefiyle plansız gübreleme Toprak asitleşmesi, solucan ölümü Tek ürün tarımı Pancardan başka hiçbir ürün ekilmemesi Verim düşüşü, hastalıkların artışı Toprak dinlenmemesi Her yıl yeniden ekim Biyolojik tükenme, mikroorganizma ölümü

Yol Haritası: Toprağı Nasıl Kurtarıyoruz?

Toprak Analizi Şart İlk adım, topraktaki pH, tuzluluk ve azot-fosfor dengesi gibi değerlerin ölçülmesi. Yerel tarım müdürlükleri bu

konuda destek verebilir.

Nadas ya da Yeşil Gübreleme Toprak bir sezon dinlendirilmeli veya baklagil türevli yeşil gübre bitkileri ekilmeli.

Organik Madde Takviyesi Kompost, yanmış hayvan gübresi, ahır atıkları ve bitki örtüsüyle toprak yeniden canlandırılmalı.

Doğru Sulama Sistemine Geçiş

Damla sulama ve yağmurlama yöntemleriyle su kullanımı azaltılmalı.

Kiracı Tarımına Denetim Kısa vadeli tarımsal kiralamalara sınırlama ve kontrol getirilmeli. Toprağı kiraya veren mal sahipleri de bilinçlendirilmeli.

Yerel Sesler: Umut da Var, Öfke de “Adam ekti, kazandı, gitti. Ama geriye bu kavrulmuş toprak kaldı. Toprak bizim anamız. Şimdi biz bu anayı nasıl iyileştireceğiz, onu düşünüyoruz.” — Ali RIZA G., 62 yaşında çiftçi

“Toprağı dinlemek gerekiyor. Biz onu yıllardır tanırız. Onu bu hale getirenlerin dönüp bakmayacağını biliyoruz. Ama biz kalıcıyız, biz düzelterek.” — Hatun Hanım çiftçi

YAZIHAN HABER.COM
YAYINDA

KÜLTÜRDEN
SİYASETE,
GEÇMİŞİN İZİNDEN
BUGÜNÜN
NABZINA ANLIK TAZE
ONLINE HABERLER

YAZIHAN HABER
şimdi
Aktüel canlı
haberleri ile
dijital platformlarda

twitter.com/yazihanhaber

[instagram.yazihan_haber](https://www.instagram.com/yazihan_haber)

HAVAYA
BAKARAK
YÜRÜYEN
ÇUKURA
DÜSER.

-Arnavut Atasözü-

BÜYÜKŞEHİR DİLEK MAHALLESİNE 200 TRİLYONLUK YATIRIM YAPIYOR

SAMİ ER: “MALATYA’NIN GELECEĞİNE YATIRIM YAPIYORUZ”

HABER MERKEZİ

Malatya Büyükşehir Belediye’sinden Dilek’e dev yatırım. Belediye Başkanı Sami Er, “yatırımlarımız tüm ilçe ve mahallelere sürecek” dedi. r Başkan Sami Er, MASKİ Genel Müdürü Sinan Çeçen ile birlikte Yeşilyurt ilçesi Dilek Mahallesi’nde devam eden kanalizasyon ve içme suyu altyapı çalışmalarını yerinde inceledi. Deprem sonrası Malatya’nın yeniden imarı kapsamında hem altyapı hem de üstyapıya büyük önem verdiklerini belirten Başkan Er, yürütülen projeler ve yatırımlarla ilgili önemli açıklamalarda bulundu.

“Deprem yaralarını sarmak için kapsamlı bir seferberlik içindeyiz” diyen Başkan Er, “Üstyapı çalışmalarımız hızlı bir şekilde devam ediyor ve yıl sonuna kadar büyük ölçüde tamamlanacak. Ancak sadece üstyapı değil, altyapıya da ciddi yatırımlar yapıyoruz. Toplamda 15 milyar TL’lik yatırım planımız var. Bunun 5 milyar TL’lik kısmını 2024 yılında hayata geçirdik. 2025 yılı yatırım programımızda ise 4,4 milyar TL’lik altyapı yatırımını hayata geçiriyoruz” ifadelerini kullandı.

Dilek Mahallesi’nde yaklaşık 17 kilometrelik kanalizasyon hattı döşeneceğini belirten Er, proje

kapsamında Yakınca, Bostanbaşı, Gündüzbey ve Mullakasım mahallelerini de kapsayan toplam 39 bin 496 metre uzunluğunda bir kanalizasyon hattı ile bir atıksu pompa istasyonunun inşaeleceğini söyledi.

İçme suyu alanında da önemli bir adım atıldığını ifade eden Başkan Er, “400 milyon TL’lik içme

suyu ihalesini gerçekleştirdik. Bu yatırımın 200 milyon TL’lik kısmı yalnızca Dilek Mahallesi’ne ayrıldı. Yaklaşık 80 kilometre uzunluğunda yeni bir içme suyu hattı kurulacak. Ayrıca Yeni Adliye Binası yanında 5 bin ton kapasiteli bir su deposu ve 10 kilometre uzunluğunda bir isale hattı inşa ederek bölgeye kesintisiz ve sağlıklı içme suyu ulaştıracğız” dedi.

Malatya’nın dört bir yanında çalışmaların sürdüğünü vurgulayan Er, “Yaptığımız her yatırım Malatya’nın geleceğine yapılan yatırımdır. Dilek Mahallesi başta olmak üzere tüm mahallelerimize hayırlı olsun”

ŞAHMURAT ÇALIŞKAN

Her Ölüm Erken, Bu Çok Daha Erken...

Ferdi Zeyrek Başkan'ın ani ve erken vefatı hepimizi derinden sarstı. Böylesine kıymetli bir insanın bu şekilde aramızdan ayrılması kahredici. Üzülmemek, yüreği yanmamak elde değil. Evet, kaderin önüne geçilmez ama Ferdi Başkan bu şekilde ölmemeliydi... Bu, çok ucuz bir ölüm oldu.

Ferdi Zeyrek'in vefatı sadece Cumhuriyet Halk Partisi'nin değil, öncelikle Manisa'nın ve ardından tüm Türkiye'nin kaybıdır. Tıpkı merhum Vali Recep Yazıcıoğlu gibi, tıpkı rahmetli Adnan Kahveci gibi... Onlar da bu ülke için çalışan, mücadele eden, kendini halkına adanmış, millet sevdalıları insanlardı ve ne yazık ki çok erken aramızdan ayrıldılar.

Ferdi Başkan'ın gidişi de bu büyük kayıplardan farksızdır. Siyasete kısa süre önce adım atmış olmasına rağmen, halkla kurduğu samimi bağ, güven veren duruşu ve her kesimden insanın kalbine dokunan tarzıyla büyük bir iz bırakmıştı. Bu ülkenin yarınlarına umutla bakan, insanımızın yaşamına değer katabilecek bir siyasetçiydi. Ne yazık ki bu nitelikli, cesur ve aydınlık insanı trajik bir

kazayla kaybettik. Hepimizin yüreğinde büyük bir boşluk bıraktı. Derin bir üzüntü içerisindeyiz.

Ancak inanıyorum ki Ferdi Başkan'ın yaktığı ışık sönmeyecek. O'nun açtığı yolda, gösterdiği vizyonda, dostları, yol arkadaşları yürümeye devam edecek. Bu umutla teselli bulmaya çalışıyoruz.

Böylesi acı bir olayda dahi nefret dili kullanan bir gürhün varlığı ise ülkemiz adına bir utançtır. "Çarpıldı, geberdi" başlıkları atan, kendine 'gazete' diyen sözde yayın organı Akit'in

bu tavrı; ortak acılarda birleşmeyi bilen milletin birliği ve beraberlik duygusuna kastetmektedir. Bu, en hafif ifadeyle bölücülüktür. Bu zehirli dilin kimseye faydası yoktur, olmayacaktır. Yüzyıllardır acıyı da sevinci de paylaşan bu halkın, Akit zihniyetine asla prim vermediği, vermeyeceği açıktır.

Son söz olarak: Ferdi Zeyrek Başkanımıza Allah'tan rahmet, ailesine sabır, Manisa halkına ve tüm milletimize başsağlığı diliyorum. Ruhu şad olsun. Geride bıraktığı iz, hiç silinmeyecek...

Yazihan Milli Eğitim Müdürü Kılınç, Yıl Sonu Sergisi ve Aşure İkramına katıldı

TECİRLİ'DE YIL SONU

HABER MERKEZİ

Malatya'nın Yazihan ilçesine bağlı Tecirli Mahallesi'nde eğitim veren Tecirli İlköğretim Okulu, 2024-2025 eğitim öğretim yılı etkinlikleri kapsamında anlamlı bir yıl sonu sergisine ev sahipliği yaptı.

Programa İlçe Millî Eğitim Müdürü Sadun Kılınç, okul müdürleri, öğretmenler, veliler ve Tecirli halkı katıldı.

Öğrenciler yıl boyunca yaptıkları el emeği ürünleri sergileyerek ziyaretçilere sundu.

Ayrıca çeşitli oyun gösterileri düzenleyen öğrenciler, program sonunda aşure ikramında da görev aldı.

İlçe Millî Eğitim Müdürü Sadun Kılınç, sergiyi gezerek öğrencilerin çalışmalarını inceledi. "Sanata ve estetiğe dair farkındalık oluşturan bu güzel etkinlik için emeği geçen her-

kese teşekkür ediyorum" dedi.

Tecirli İlk Öğretim Okulu

1950'li yıllarda açıldığı tahmin edilen Tecirli İlköğretim Okulu, Tohma Çayı ke-

narındaki kerpiç bir binada eğitime başladı.

Karakaya Barajı'nın yapımıyla köyün su altında kalması üzerine okul, şimdiki yerine, baraj kıyısında 15 dönümlük arazi üzerine taşındı.

1993 yılında yapılan ek bina ile 8 sınıflı hale gelen okul, günümüzde 8 sınıf, 1 anasınıfı ve taşıma merkezi olarak eğitim öğretime devam ediyor.

Kınalı Kekliğe Kıymayın!!

KENE ALARMI

BARIŞ ÖLMEZ

Keklik Avı Arttı, Kene Tehdidi Yükseldi: Uzmanlar Uyarıyor

Erzincan, Sivas ve Malatya'da kene vakaları artışta: Kekliklerin doğadan çekilmesi doğal dengeyi bozuyor.

Yaz mevsiminin yaklaşmasıyla birlikte Erzincan, Sivas ve Malatya kırsalında kene vakalarında ciddi bir artış gözlemleniyor. Bölgedeki köylüler ve sağlık çalışanları, özellikle son yıllarda keklik popülasyonunda yaşanan düşüşle birlikte kene olaylarının daha da yaygınlaştığına dikkat çekiyor. Uzmanlar, kekliklerin doğal kene döngüsündeki kritik rolünü vurgularken, bilinçsiz keklik avının ciddi ekolojik sonuçlara yol açtığını belirtiyor.

Keklikler Keneleri Tüketerek Doğal Dengeyi Sağlıyor

Kekliklerin özellikle ilkbahar ve yaz aylarında tarlalarda ve meralarda aktif olarak dolaşarak kene larvalarını ve nimflerini yediklerini belirtiyor. Dr. Demirtaş, "Keklikler, tarlalardaki küçük omurgasızlarla birlikte kene yavrularını da tüketerek popülasyonu dengeleyen türlerden biridir. Av baskısıyla sayıları azaldığında, bu doğal kontrol mekanizması ortadan kalkıyor," diyor.

Kırsalda Endişe Büyük: 'Eskiden böyle değildi'

Malatya'nın Arapgir ilçesinde yaşayan Mehmet Aksoy (67), geçmişte kekliklerin yoğun olduğu yıllarda bu kadar kene görmediklerini söylüyor: "Şimdi çocukları dışarı salmaya korkar olduk. Tarlaya gidenler keneye dönüşüyor. Eskiden keklik sesine

KENE TEHDİDİ YUKSELDİ: UZMANLAR UYARIYOR

Erzincan, Sivas ve Malatya'da kene vakaları artışta: Kekliklerin doğadan çekilmesi doğal dengeyi bozuyor

uyanırdık, şimdi hem sessizlik hem kene var."

2014-2018 Arası Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşarı, 23. Dönem Hatay Milletvekiliği yapan Prof. Dr. Mustafa Öztürk sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda keklikler adına konuşarak "1 keklik hayatı boyunca 1 milyon adet kene yer. İnsanların bizi yemeye ihtiyacı yok ama bizim keneleri yemeye ihtiyacımız var... Lütfen

keklikleri vurmayın" dedi.

Veteriner Hekimlerden Uyarı: Zoonotik Hastalık Riski Artıyor

Veteriner hekimler kene sayısındaki artışın sadece hayvan sağlığı için değil, insan sağlığı için de büyük risk taşıdığını vurguluyor. "Kırım Kongo Kanamalı Ateşi gibi zoonotik hastalıkların taşıyıcısı olan keneler, özellikle yaz aylarında hayati tehlike yaratıyor. Keklikler gibi doğal yırtıcıların korunması bu riski azaltabilir," uyarısını yaparken Doç Dr. Kaan Yılcıoğlu; "Zoonotik hastalıkların taşınmasında rol alıyor. Salgın riski taşıyor. Ayrıca iklim değişikliğiyle birlikte daha da yayılabilir. Halk sağlığı, veterinerlik ve tarım alanları ortak önlem almalı."

Diyerek artan kene tehdidine karşı harekete geçme çağrısı yapıyor

Ekosistemde Her Canlının Bir Rolü Var

Uzmanlar, kekliklerin kene kontrolünde oynadığı rolün görmezden gelinmemesi gerektiğini, doğadaki her canlının zincirin bir halkası olduğunu vurguluyor. Doğal dengeyi korumak için, yalnızca sağlık önlemleri değil, biyolojik dengeyi gözetken politikaların da devreye sokulması gerektiği belirtiliyor.

SEFA

mobilya
doğrama & dekorasyon

Mahmut Kalkan
50 YILLIK TECRÜBE

0422 336 02 97
0542 276 00 57

Çavuşoğlu Mh. Kesgi Sk. No:19 MALATYA

ELE GÜNE KARŞI

Küllerimi sana bırakıyorum sevgilim
Küllerim senin olsun
Kuruçaya inersin baharda
Elin varır mı bilmem,
Meşe dalları toplamaya

Şöyle harlı, irice bir ateş yak
Tütsün yamaçlarda dumanı
Sevemedim sularını buraların
Küllerimi Kuruçay'ın
köpüklerine bırak
Muharrem Kaya, İzmir'93

KÜNYE

SAHİBİ VE GENEL YAYIN YÖNETMENİ
ZEKERİYA KÖSEOĞLU

SAYFA SEKRETERİ Barış Ölmez

INSTAGRAM: @yazihan_haber EMAIL: haber@yazihanhaber.com

twitter X: Yazihanhaber EMAIL2: haberyazihan@gmail.com

Adres: Doğu Mahallesi Demokrasi caddesi NO: 46 Yazihan / Malatya

Baskı: Genç Ofset Süzgül Sokak No: 18 Altındağ / Ankara

GENİŞ ELVERİŞLİ TOPRAKLARINA RAĞMEN

YAZIHAN'DA SPORCU YOK

YAZIHAN SPORCU SAYISI BAKIMINDAN DA MALATYA'NIN EN FAKİR İLÇESİ

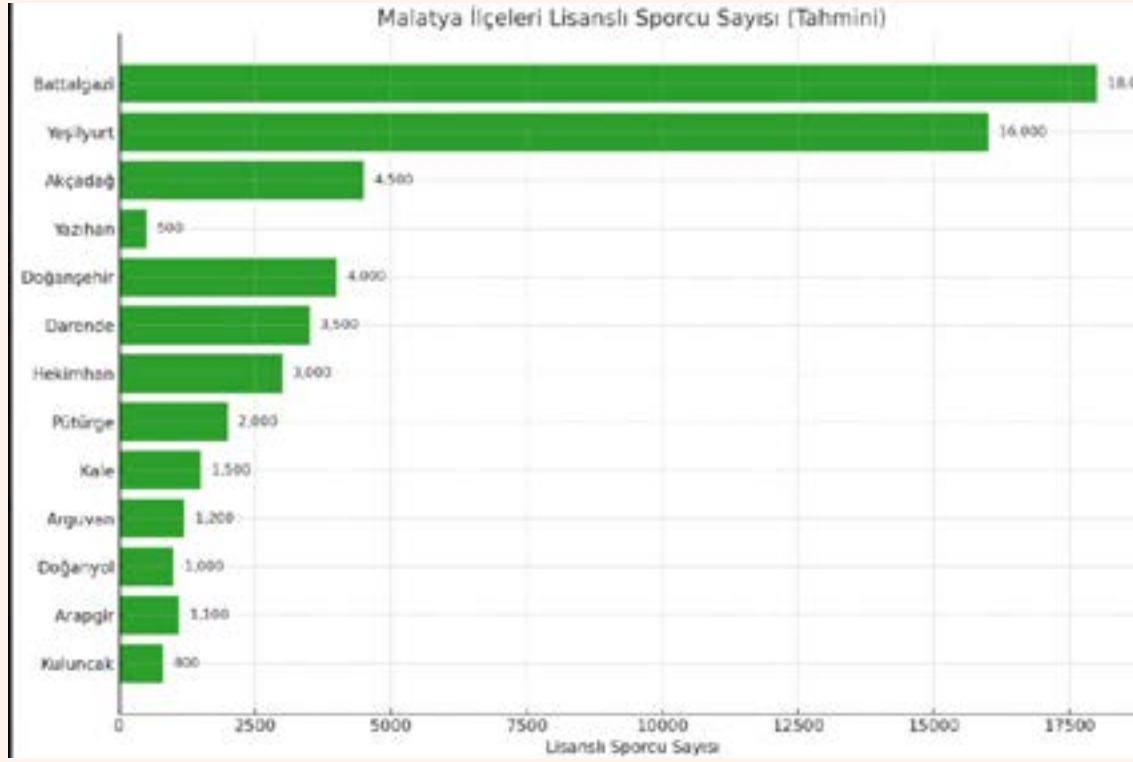
Barış Ölmez

Malatya genelinde lisanslı sporcu sayıları incelendiğinde, Yazıhan ilçesi şaşırtıcı bir biçimde listenin en alt sırasında yer alıyor. Tahmini verilere göre

spor dalı için ideal doğal koşullara sahip. Ancak bu avantaj, ilçede sportif faaliyete dönüşmüş değil. İlçede spor altyapısının zayıflığı, tesis eksiklikleri ve yerel yönetimlerin yeterince spor vizyonu

liyetlerin neredeyse donma noktasında olduğunu gösteriyor.

Malatya'nın Sporcu Dağılımında Dengesizlik İl genelinde toplam lisanslı sporcuların

Yazıhan'da yalnızca 500 lisanslı sporcu bulunuyor. Bu rakam, nüfus açısından benzer büyüklükteki bazı ilçelerle kıyaslandığında dikkat çekici bir farkı ortaya koyuyor.

Doğal Avantajlar Ama Sporcu Yokluğu

Yazıhan, Malatya'nın dümdüz ovaya kurulu ilçelerinden biri. Coğrafi yapısı sayesinde futbol, atletizm, bisiklet, okçuluk, voleybol gibi birçok

geliştirememesi gibi nedenlerle potansiyel değerlendirilemiyor.

Benzer Nüfuslu İlçelerde Rakamlar Daha Yüksek Yazıhan'la benzer büyüklükteki ilçelerden Arguvan'da 1.200, Arapgir'de 1.100, Doğanyol'da ise 1.000 lisanslı sporcu bulunuyor. Hatta 800 lisanslı sporcuya sahip Kuluncak bile Yazıhan'ı geride bırakıyor. Bu durum Yazıhan'da sportif faa-

büyük kısmı sadece iki ilçede yoğunlaşıyor: Battalgazi (18.000 sporcu) ve Yeşilyurt (16.000 sporcu). Bu iki merkez, Malatya'daki toplam lisanslı sporcu sayısının yaklaşık %70'ine sahip. Kırsal ilçelerde ise ciddi bir eşitsizlik göze çarpıyor.

Diğer illerde Kırsal Spor Hareketliliği Doğal yapısı ve yüzölçümü açısından Yazıhan'a benzeyen, Konya'nın Çumra ilçesinde yaklaşık

3.000 lisanslı sporcu aktif olarak çeşitli branşlarda faaliyet gösteriyor. Aynı şekilde, Şanlıurfa'nın Suruç ilçesi gibi bölgelerde gençlerin spora yönlendirilmesiyle 2.000'in üzerinde lisanslı sporcu sayısına ulaşılmış durumda. Bu örnekler, kırsal ilçelerde de doğru planlama ve destekle yüksek sporcu sayılarının yakalanabileceğini kanıtlıyor.

Genç Nüfus İçin Fırsat Kaçıyor Yazıhan'daki bu tablo sadece bir istatistiksel eksiklik değil; aynı zamanda genç nüfusun fiziksel ve sosyal gelişimi açısından da kaçırılan bir fırsat. Spor; sadece bireysel sağlık için değil, aynı zamanda toplumsal aidiyet, disiplin ve dayanışma gibi değerlerin gelişimi açısından da kritik önem taşıyor.

Ne Yapılmalı?

Yazıhan'da acil olarak:

Spor kulüpleri desteklenmeli,

Okullarda sporcu taraması yapılmalı,

Mahalle sahaları kurulmalı,

Kadın ve çocuklara özel spor programları düzenlenmeli,

Gençlerin ilgisini çekecek yeni branşlar tanıtılmalı.

Bu adımlar atılmazsa, Yazıhan sahip olduğu potansiyeli yıllarca değerlendiremeyecek gibi görünüyor.

Bizden Bir Yazar

Çocukluğumun, kısmen de gençlik yıllarımın Yazıhanı!...

Yağmur yağardı, öyle sıradan değil ama; bir gün değil, üç gün değil, beş gün değil, hafta boyunca, on gün boyunca. Otsuz bozkır toprağının çamur sularında yaşamak zorunda kalırdık. Kar yağardı; durmak dinmek bilmeyen, ucu arkası gelmeyen kar! Yarım metre, bir metre, bir metre vardı yer yer kalınlığı. Hayvanlarımızın "loda" yemlerine ulaşmak için kar kürtüklerini yarardık adeta.

Ne güzel günlerdi yine de öyle!...

Tren hattı geçmiş Yazıhan'dan otuzlu yılların ortalarında. Onlarca köy ve mezra var sağda solda. "Şehre gidecek olanlar gelsin, Yazıhan'da trene binsinler!" diye düşünmüş devlet yönetenler. Yerinde bir karar... cumhuriyetin akıllı bir politikası bence.

İleri yaşta olan Yazıhanlılar beni anlayacaklar. Günde, yani yirmidört saatte bir, bir posta treni geçerdi Yazıhan'dan. O da; "Karatren ya gelir ya gelmez!..." misali kara saplanırdı geldiği yollar-da. Çoğunlukla da Çetinkaya'da, kış aylarında, zemheri sovuğunda... Tren istasyonu ana baba gününe dönerdi trenler rötar yaptığında.

Evimiz tren istasyonunun arkasında, yani az ilerde, yakındaydı. Geçim dirliği zayıftı Yazıhan'da o yıllarda. Olsun yine de, babam gider akşamları, tren bekleyen insanları evimize getirir ve yedirir içirir, barındırırdı... Biz, yarı aç yarı tok, kilim-hasır-sedir üstünde, bir battaniyenin altında sabahlardık.

Yazıhan tren istasyonunun ters mi ters bir makascısı vardı. Gül-gülistan-bağ-bostan yapardı istasyonun bahçesine makascı Vahap Emmi. Tanrım, o gülleri koklamamıza bile izin vermezdi zalim.

Muhammed Kaya'nın yazılarını yazihanhaber.com adresinden takip edebilirsiniz

DEMİRYOLUNUN KENTİ YAZIHAN

Z. KÖSEOĞLU

Her hikâye bir sesle başlar: bir bebek ağlaması, bir kurşun sesi, yahut bir tren düdüğü... Yazihan'ın hikâyesi, Anadolu bozkırının ortasında yankılanan bir tren düdüğüyle başlar. Henüz bir istasyon binası bile olmayan, yalnızca rüzgârla konuşan boş bir ovanın ortasında demirraylar, toprağın hafızasına ilk cümlelerini kazımaktadır. 1936 yılında, Malatya-Çetinkaya demiryolu hattının bu ovaya ulaşmasıyla birlikte, yalnızca bir taşıma güzergâhı değil; yepyeni bir hayat kurulacaktır burada.

Cumhuriyet'in Raylara Yüklelediği İrade

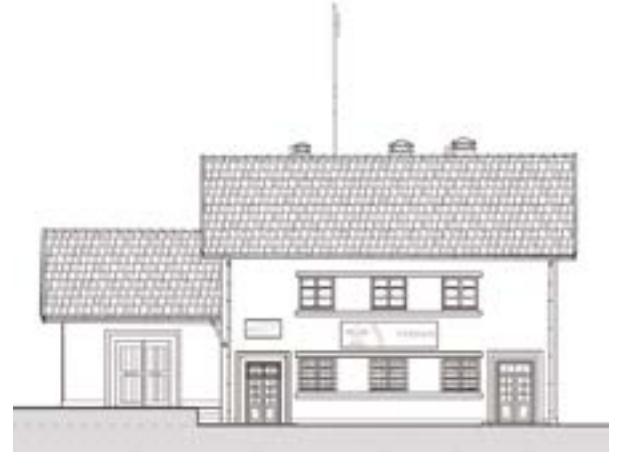
Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yılları, yalnızca bir rejim değişikliğinin değil, bir zihniyet dönüşümünün de yıllarıdır. Bu yeni devlet, yoksul, dağınık ve çoğu zaman kendi içine kapanmış Anadolu'yu kalkındırmak için raylara başvurur. Tren yolları sadece ulaşımı değil, modernleşmeyi, devleti, üretimi, disiplini ve yurttaşlığı da taşır. Bu demiryolları, Batı'dan değil; içeriden, Anadolu'nun kalbinden başlatılır. Çünkü merkeze ulaşmayan hiçbir dönüşüm kalıcı olmayacaktır. İşte bu dönemde, 1928'de yapımına başlanan Malatya-Çetinkaya demiryolu hattı, Doğu Anadolu'nun dağlık dokusunu aşarak geniş Yazihan Ovası'na vardığında, Cumhuriyet yalnızca bir istasyon değil, aynı zamanda bir merkez inşa eder. Bu merkez, rayların kesişim noktasında doğmuş sessiz bir ihtilaldir.

Bozkırın Ortasında Bir Sebep Aramak

Birisi durup sorabilir: Neden burası? Neden Malatya'nın 30 kilometre uzağındaki, nehirlerin ya da kadim kentlerin uzağında, tek bir ağaç gölgesi bile bulunmayan bu çıplak ova? Yanıt, bir yandan trenin teknik ihtiyaçlarında yatar: Lokomotifin suya ihtiyacı vardır, makinistin molaya... Dağlardan gelen trenin düz ovada dinlenmesi gerekir. Ama yalnızca teknik değil, siyasal

Taş Duvarların Arasında Yatan Anlam

Yazihan Tren İstasyonu, diğer erken dönem istasyon binaları gibi yığma taşla, sade çizgilerle, ama işlevle örülür. Modernizmin kitlesel mimarisine özgü yalınlıkla, bir taş blok gibi oturur ovanın ortasına. İki katlıdır. Geniş pencerelidir. Rüzgârla konuşur. Hem memur için bir mesken, hem yolcu için bir sığınaktır. İstasyon binası, devleti görünür kılar burada. Onun duvarları arasın-

Bugün hâlâ işleyen Yazihan Tren İstasyonu, taş duvarlarında yalnızca geçmişin yankılarını değil, geleceğin de adımlarını taşır.

taşınması, ancak demiryolu ile mümkündür. Yazihan bu zincirin sessiz bir halkasıdır. Kromun da,

da planlanmıştır. Yerleşim, rastgele değil; stratejik bir kurguyla kurulmuştur. Bu nedenle Yazihan, "sonradan yapılmış" bir yerleşim olmanın ötesinde, "bilinçle inşa edilmiş" bir toplum modelidir.

Zamanın İzinde Modernleşme ve Koruma

1994'te modern elektrikli sistemle donatılan hat, 2015'te ise TCDD'nin girişimiyle restorasyona alınır. Rölöve ve restitüsyon projeleriyle istasyonun hem hafızası hem yapısı korunur. Raylara kazınmış hatıralar, istasyon duvarlarında yaşamaya devam eder. Artık yalnızca geçmişin tanığı değil, geleceğin bir parçasıdır bu yapı.

Raylar Nereye Gidiyorsa Oraya Bakar Gelecek

Bugün hâlâ işleyen Yazihan Tren İstasyonu, taş duvarlarında yalnızca geçmişin yankılarını değil, geleceğin de adımlarını taşır. Bu istasyon, Anadolu'nun ortasında yükselen bir mimari değil, bir niyettir. Göçerliği yerleşikliğe, belirsizliği plana, sessizliği devletin diline dönüştüren bir dönüşüm hikâyesidir.

Tıpkı Kobani gibi... Bir trenin durduğu yerde doğan şehirlerden biri.

ve sosyolojik bir amaç da vardır bu seçimin ardında.

Çünkü Yazihan Ovası, Yama Dağları'nın eteklerinde asırlardır konar göçer bir hayat süren Drejan ve Atmalı aşiretlerinin kışlaklarına komşudur. Bu topraklar, yazları zengin meralara, kışları ise geçilmez fırtınalara bürünür. Cumhuriyet, bu halkları yerleşik hayata geçirmek istemektedir. Onları üretici, mükellef ve yurttaş kılmak, devletin hedefidir. İstasyon, bu nedenle yalnızca bir durak değil; bir karakol, bir başlangıç, bir gözetim merkezidir.

da artık sadece yolcular değil, göçerlerin çocukları da doğar, devletin kayıtlarına girer, okula gider, nüfus defterine yazılır.

Yeraltı Kaynakları ve Bölgesel Strateji

Unutulmamalıdır ki demiryolları yalnızca insan taşımaz; maden de taşır. Sivas'tan Elazığ'a uzanan bu hattın bir diğer amacı, Doğu Anadolu'nun yeraltı kaynaklarına erişimi sağlamaktır. Malatya çevresi, özellikle demir ve krom gibi yeraltı zenginliklerine ev sahipliği yapar. Bu kaynakların ülke sanayisine

demirin de, kömürün de uğradığı bir kavşaktır. Lojistiğin merkezidir; üretimin görünmeyen omurgasıdır.

Cetvelle Çizilmiş Bir Yerleşim

Yazihan'ın kuruluşu, Anadolu'da planlı kentleşmenin nadir örneklerinden biridir. Her sokak sanki bir mimar cetveliyle çizilmiş gibidir. Aşiretlere ayrılmış mahalleler, yayla yolları dikkate alınarak yapılmış düzenlemeler; hepsi o dönemin devlet aklının iskan stratejisidir. Kentin toprağı kadar sosyal yapısı